

Robbert Huijsman

Senior manager Kwaliteit & Innovatie bij de divisie Zorg & Gezondheid van Achmea en hoogleraar Management & Organisatie van de Ouderenzorg bij het instituut Beleid & Management Gezondheidszorg aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Kwaliteit ben je zelf, ontwikkelen dus!

De redactie koos het thema 'Scholing in kwaliteit', maar dat maakte mij eerst wat kopschuw, want ik dacht meteen aan de medische opleidingen. Als je gemakshalve de professionele werkers in de groep indeelt in hoofdgroepen, dan kom je ruwweg uit op vijf: (para)medici, verplegenden en verzorgenden, staffunctionarissen, management/bestuur en overigen. Als je dan vervolgens kijkt naar hun basisopleidingen (ik ben gaan struinen op het internet), dan zie je grofweg dat kwaliteitszorg of -management inmiddels ingeburgerd onderdeel is van onder andere gezondheidswetenschappen, verpleegkunde en management/organisatiewetenschappen (onder andere in de Rotterdamse master Zorgmanagement). Meestal is het dan een apart vak. Maar het zit nergens in het curriculum van geneeskundeopleidingen. Het is hoogstens een weekonderwerp, geen vak. Er wordt veel geleerd over ziekteleer, pathologie en hoe je dat toepast in de klinische (stage)praktijk, maar hoe kwaliteit kan worden gemeten, geanalyseerd en verbeterd, is vrijwel niet bekend.

De intrinsieke kwaliteitsmotivatie wordt niet in expliciete competenties ontwikkeld. Echter, als je weet hoe gevoelig het ligt als externen iets zeggen over de medische opleidingen, dan aarzel je over een column. Als je ook ervaart dat veel dokters in de praktijk eigenlijk vinden dat zij de enige zijn die de kwaliteit van zorg echt kunnen beoordelen, terwijl het dus geen onderdeel van de basisopleiding is, dan wordt het helemaal spannend.

Professionals beschermen vaak hun eigen opleiding, dat zie je in veel sectoren. Er moet ook zo veel in de medische opleiding gepropt worden en ieder vindt zijn eigen vak echt onmisbaar. En er zijn tal van nieuwe ontwikkelingen die ook een plek moeten krijgen. In een benchmark van de medische opleidingen signaleerde de QANU in 2012 bijvoorbeeld lacunes in teamleren, chronische zorg, verouderingsproces, sociale gezondheidszorg, interdisciplinair samenwerken rondom de patiënt en interprofessioneel leren.

Het duurt jaren voordat een nieuw vak in de opleiding komt en dan duurt het weer jaren voordat dat doorwerkt in de praktijk. Maar de trend is gunstig, want in het visiedocument *De medisch specialist 2015* in opdracht van de wetenschappelijke verenigingen en de Orde van Medisch Specialisten, heeft kwaliteit een zeer prominente positie gekregen. De medisch specialist zal, naast zijn professionele rol als zorgverlener, vele andere taken krijgen op het

gebied van procesbewaking, kwaliteitsregistratie, samenwerking en strategieontwikkeling; aldus dit sterke visiedocument.

Kwaliteitstransparantie is zelfs de eerste van vier pijlers voor de medische toekomst, naast zorg in samenhang, doelmatigheid en zorg in levensfasen. Het visiedocument stelt onder andere dat er nieuwe competenties in de opleidingen moeten komen voor het nemen van verantwoordelijkheid in kwaliteitstransparantie, *shared decision making*, multidisciplinair opleiden en begrip en kennis van management en organisatie. Goede kwaliteitsinformatie wordt gezien als katalysator voor allerlei wenselijke veranderingen in de medische zorg, zoals terugdringen van praktijkvariatie, verminderen van complicaties, concentratie van zorg en openbare kwaliteitsinformatie. Het kan niet anders dan dat de curricula binnenkort worden aangepast om al vroeg competenties in kwaliteitszorg te ontwikkelen en zodanig te oefenen dat ook de verbetercyclus al snel eigen wordt gemaakt!

Her en der wordt dit overigens natuurlijk al wel opgepikt. Wellicht nog niet zozeer in de basisopleidingen, maar wel in keuzevakken, post-HBO en -academische cursussen en nascholing. In dat verband heb ik voor deze column nagevraagd hoe het loopt met het boek *Kwaliteit en veiligheid in de patiëntenzorg* waarvan ik een van de 17 auteurs was. Het verscheen als eerste in zijn soort begin 2011 bij Bohn Stafleu van Loghum, met als ambitie een vaste plaats te krijgen in het medisch curriculum. De uitgever is nagegaan waar het op HBO en WO als verplichte titel op de lijst staat, maar vond het alleen terug voor Verpleegkunde bij de Hogeschool Rotterdam. Maar toch is het boek inmiddels al bijna 3000 keer verkocht en dat is voor zo'n titel best aardig.

Nu is een boek natuurlijk ook maar een middel voor overdracht van expliciete kennis. Het visiedocument van de Orde laat mooi zien dat het vooral gaat om de intrinsieke motivatie van de moderne professional in een maatschappelijke context waarin kwaliteit, veiligheid en transparantie onder het vergrootglas liggen, maar tegelijkertijd een hefboom kunnen zijn om de gezondheidszorg door woelige maatschappelijke en economische tijden te trekken. Wie stuurt op kwaliteit, bevordert tegelijkertijd patiëntgerichtheid, doelmatigheid en samenwerking. Dat is toch iets dat je elke toekomstige professional gunt vanaf zijn basisopleiding!